

Boekbesprekingen

Tanden bleken met de 'nightguard'

Van Haywood stond aan de wieg van de 'nightguard', een systeem waarbij gebitselementen door de patiënt thuis onder supervisie van de tandarts worden gebleekt, oorspronkelijk 's nachts tijdens het slapen, later ook 's avonds, gedurende 2 tot 4 uren. Het kloekke boek bevat 6 hoofdstukken, 3 appendices en daarnaast vele afbeeldingen. De tekst is beknopt, naar mening van onderstaande recensent te beknopt, maar is wel geschreven in de heldere stijl waarop Amerikanen een patent lijken te hebben.

Het eerste hoofdstuk handelt over diagnose en behandelplanning. Kort wordt gesproken over onder andere het mechanisme van bleken, de te gebruiken materialen en de veiligheid van carbamideperoxide, een beperkt aantal pathologische verkleuringen en problemen die te maken hebben met bestaande restauraties, gebitsslijtage en andere tanddefecten, behandel tijd, duurzaamheid van de bleekresultaten, en over speciale behandelgroepen (ouderen, kinderen, zwangeren). De korthed van de tekst heeft zijn charme, maar houdt tevens in dat sommige uitspraken te kort 'door de bocht' zijn; controversiële literatuur blijft te vaak onbesproken. De daarop volgende hoofdstukken behandelen respectievelijk niet-pathologische verkleuringen (genetisch donkere gebitselementen, veroudering, dieet), gevlekt glazuur, tetracyclineverkleuringen, 1 enkel verkleurd al dan niet vitaal gebitselement en tot slot de combinatie bleken en een restauratie. De omvang van deze hoofdstukken wordt bepaald door de vele grote illustraties van gebitselementen vóór en na het bleken, waarbij de auteur niet schuwt ook minder goede resultaten te tonen. De teksten van deze hoofdstukken beslaan telkens slechts enkele pagina's.

De eerste appendix is de belangrijkste: daarin wordt uitgebreid beschreven en getoond hoe de bleeklepels worden vervaardigd. De tweede appendix omvat een voorbeeld van een formulier waarin de gebitstoestand, in zoverre van belang voor bleken, kan worden opgetekend. Appendix C bestaat uit de aanbevolen literatuur.

De grote kracht van het boek ligt in de fraaie foto's. Voor hen die niets van (thuis)bleken weten, is het boek een goede eerste kennismaking met het onderwerp.

A.H.B. Schuurs, Amsterdam

V.B. Haywood

Tooth whitening. Indications and outcomes of nightguard vital bleaching

Chicago: Quintessence Publishing Co. Inc., 2007

144 bl., geïll. £ 58.00. ISBN 978 0 86715 450 4

Toetsing van klinische competentie

In het klinisch tandheelkundig onderwijs is in de afgelopen jaren het objectief gestructureerd klinisch examen (OSCE) geïntroduceerd, waarmee elementen van klinische competentie bij studenten wordt getoetst. In dit proefschrift worden een aantal aspecten onderzocht die te maken hebben met het implementeren van een OSCE in een tandheelkundige opleiding. Vragen die aan de orde komen zijn onder meer: hoe bereik je een goede acceptatie van deze methode van examineren door staf en studenten? Wat zijn de leereffecten voor de student? Hoe belangrijk is taalbegrip en taalbeheersing bij gebruik van een OSCE? Wat is er te zeggen over de validiteit en de betrouwbaarheid van dit meetinstrument en wat is het optimale aantal stations en de daarbij horende tijdsduur? Ook werd onderzocht of er verschillen zijn in resultaten tussen mannelijke en vrouwelijke studenten.

Het onderzoek werd uitgevoerd aan de opleiding van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) onder staffleden en klinische studenten. De resultaten laten zien dat de staf en de studenten een positief oordeel hadden over toetsing met een OSCE. Het leereffect was vooral gelegen in het verwerven van een

realistischer zelfbeoordeling en het bereiken van een hoger competentieniveau. Allochtone studenten ervaarden een nadeel bij de OSCE door hun beperktere niveau van taalbegrip en taalbeheersing. In detail werd gekeken naar de validiteit en de betrouwbaarheid en het kostenaspect van een OSCE. De auteur concludeert op grond van het onderzoek dat de tandheelkundige OSCE een objectieve, betrouwbare en valide methode is om klinische competenties te toetsen, inclusief communicatieve vaardigheden.

Een beperking van het onderzoek is dat de intra- en interbetrouwbaarheid van de waarnemers (staffleden) niet werd onderzocht.

Het proefschrift geeft een goed overzicht van de huidige stand van zaken met betrekking tot het gebruik van OSCE als toets- en leerinstrument in het klinisch tandheelkundig onderwijs. Het is goed leesbaar, maar is vooral van belang voor docenten die betrokken zijn bij het klinisch tandheelkundig onderwijs.

A.J.M. Plasschaert, Nijmegen

M. Schoonheim-Klein

The use of the Objective Structured Clinical Examination (OSCE) in dental education

Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2008

150 bl. ISBN 978 90 6464 237 1. Academisch proefschrift

Jaarboek esthetische tandheelkunde

Prelum Uitgevers en de redacteuren van dit boek willen jaarlijks een compilatie presenteren van onderwerpen uit de esthetische tandheelkunde. Daarbij putten zij voor een belangrijk deel uit het *European Journal of Esthetic Dentistry*, aangevuld met oorspronkelijke bijdragen uit het Nederlandse taalgebied. In deze eerste uitgave zijn 16 artikelen bijeengebracht. Daarvan zijn er 5 van Duitse herkomst en 3 uit Zwitserland, verder bijdragen uit de Verenigde Staten (Californië), Italië, Portugal en Japan. De artikelen betreffen vooral de psychologie in de esthetische tandheelkunde, de behandelplanning van complexe gevallen, de communicatie, de digitale fotografie, het bleken en de implantologie. De Nederlandstalige oorspronkelijke bijdragen zijn van de hand van H. Scholtanus en prof. dr. A. de Jongh. De artikelen zijn veelal casusbesprekingen en te beschouwen als stokpaardjes van de desbetreffende auteurs. Zo kan het voorkomen dat de ene auteur avitale gebitselementen bleekt en daarop porseleinen facings laat aansluiten, terwijl een andere auteur juist betoogt dat na enkele jaren het bleekresultaat bij avitale gebitselementen een onvoorspelbare terugval kan hebben.

De buitengewone esthetische tandheelkunde komt ook uitgebreid aan bod. Een front esthetisch herstellen is dan veel meer dan even wat composiet facings maken. Soms is een orthodontische voorbehandeling nodig. Vervolgens wordt een gipsmodel gemaakt van de ideale eindsituatie. Met behulp van een siliconensleutel kan men deze situatie naar de mond overbrengen. Daarmee worden tijdelijke restauraties gemaakt om te zien hoe die bevallen. De siliconensleutel wordt ook tijdens het prepareren weer gebruikt om te zien hoeveel ruimte men moet afnemen voor de definitieve restauraties. Aan digitale fotografie worden 2 artikelen gewijd, die behoorlijk diep gaan. Door de beknoptheid van de artikelen wordt deze complexe materie niet altijd even helder uiteengezet.

Alle artikelen worden geïllustreerd met schitterende foto's. Daarmee biedt dit prachtige boek een beeld van wat er gebeurt in de esthetische tandheelkunde en kan het bijdragen tot het bijstellen van de indicaties en behandelmethoden in de eigen praktijk.

A.M. van Luijk, Almere

A. Dozić, H. Scholtanus (red.)

Jaarboek esthetische tandheelkunde 2008

Houten: Prelum Uitgevers, 2008

196 bl., geïll. € 165,00. ISBN 978 90 8562 045 7

Individueel afgestemd periodiek mondonderzoek

In 1977 schokte professor A. Sheiham de wereld met een publicatie in *The Lancet* waarin hij de zin van de 'halfjaarlijkse gebitscontrole' ter discussie stelde. In dit proefschrift wordt deze stellingname met empirisch en literatuuronderzoek onderbouwd en wordt een effectievere benadering van gebitscontrole gegeven: de individueel afgestemde periode tussen periodieke mondonderzoeken (PMO's). Daarmee is het proefschrift veelzijdig, eigenlijk een trilogie. Het eerste deel gaat over de dagelijkse praktijk. Het merendeel van de tandartsen hanteert een standaardperiode van 6 maanden tussen PMO's. Tandartsen houden daarbij rekening met allerlei patiëntfactoren, zoals de status van de mondgezondheid. Toch blijkt de variatie in redeneren en keuzen van periode vooral door tandartsfactoren te worden bepaald. Tandartsen die voor flexibiliteit kiezen zijn meer patiëntgericht, vaker gericht op de parodontale conditie en werken vaker samen in een groepspraktijk. Een grotere flexibiliteit in de periode tussen PMO's blijkt overigens vaak neer te komen op een periode van 1 jaar. Patiënten lijken echter de halfjaarlijkse periode wel op prijs te stellen.

Een systematisch literatuuronderzoek, beschreven in het tweede deel van het proefschrift, leidde niet tot een

wetenschappelijke onderbouwing van een halfjaarlijkse PMO bij iedereen. Er is zelfs de suggestie gevonden dat dit schadelijk kan zijn. Vaak worden derde molaren preventief geëxtraheerd na bevindingen uit een PMO. Voor de effectiviteit daarvan is echter geen onderbouwing gevonden.

In het derde deel wordt de ontwikkeling beschreven van een klinische richtlijn om tot individueel afgestemde perioden tussen PMO's te komen. Hiertoe werden 19 risicoprofielen ontwikkeld in samenwerking met deskundigen en ervaren tandartsen-algemeen practici. Ten slotte werd in een experiment bij een aantal tandartsen die deel uitmaken van studiegroepen, nagegaan hoe de klinische richtlijn kan worden geïmplementeerd. Vooral bij patiënten met een laag risico op tand- en mondziekten kwamen tandartsen met deze richtlijn eerder tot een individueel afgestemde periode.

Conclusie: de richtlijn om te komen tot individueel afgestemde perioden tussen PMO's is een praktisch toepasbare uitkomst van dit proefschrift, hetgeen het tot een aanbevelenswaardig boek voor tandartsen in de praktijk maakt.

R.M.H. Schaub, Eelde

D. Mettes

Routine oral examination: towards a patient-tailored risk strategy

Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2008

239 bl., geïll. ISBN 978 90 9022957 7. Academisch proefschrift

